

pisanju še madžarske in nemške knjige in rokopisne vire. Košičevo delo je uporabil dr. Josip Gruden za svojo Zgodovino slovenskega naroda, obenem je rokopis tudi objavil v ČZN, XI, 1914.

Z izdajo Košičevih izbranih del smo Slovenci iz pozabe obudili duhovno dediščino, ki nam je lahko vsem v ponos in tudi v veselje.

Martin Šteiner

Darja Mihelič, Hazard, Koper/Capodistria, Zgodovinsko društvo za južno Primorsko/Sociata storica del Litorale, Knjižnica Annales 3, 1993, 250 strani.

Najrazličnejše igre že stoletja in tisočletja zabavajo ljudi. Zagotovo se je zelo zgodaj igri pridružila še nagrada za doseženo zmago. Posebna oblika igre so igre, kjer človek namesto svojih sposobnosti skuša svojo srečo. To so igre, kjer je zmaga oz. uspeh odvisen od naključja oz., bolje rečeno, od sreče.

Značilnost iger na srečo je, da zahtevajo materialni prispevek igralca. Igra je seveda mikavnejša ob večjih dobitkih. Pri vsem skupaj ima pomembno vlogo še tveganje, ki ga tu imenujemo hazard. Kratko zgodovino iger na srečo v naših krajih nam je v besedi in sliki pripravila dr. Darja Mihelič s knjigo Hazard, ki jo je v Knjižnici Annales izdalo Zgodovinsko društvo za južno Primorsko.

Trojezična izdaja (slovenska, italijanska in nemška) prikazuje razvoj iger na srečo od prvih obdobij prek antike do najnovejšega časa. Materialne dokaze o pripomočkih za igre imamo že za stare kulture na Bližnjem in Srednjem Vzhodu. Znale so najdbe kamnitih in koščenih ploščic in kock iz Sumerije, Indije in Egipta.

Seveda je različnih dokazov o igrah na srečo in njenih povezavah veliko tudi iz antike. V tem času so znane različne igre, o katerih govorijo različna literarna dela. Veliko pa je tudi predpisov o raznih igrah s kockami, uvaja se tudi loterija, ki je že podobna današnji. Tudi srednji vek je bil bogat z različnimi igrami na srečo. V Evropo pa je z Orienta prišlo kartanje.

Miheličeva nadaljuje s prikazom iger na srečo v slovenskem prostoru. Posebej je prikazan položaj v Primorju in notranjosti. Različni mestni statuti (Trst, Koper, Izola, Piran) govorijo tudi o hazardiranju. V večini primerov so statuti omejevali čas, prostor in načine iger na srečo. Ena

pomembnejših določb je bila, da zadolžnice, izdane na račun v igri izgubljenega denarja, nimajo nobene veljave. Zanimiv je tudi piranski primer pravedanja zaradi neveljavne zadolžnice.

V notranjosti se je igranje na srečo razširilo po kavarnah. Pravice do prirejanja iger na srečo so imeli posamezniki. Različni policijski redi, ki so jih izdajali cesarji, so omejevali in prepovedovali nekatere igre, vendar je šla praksa pogosto svojo pot. Posebne določbe so veljale tudi za kartanje in tiskanje kart. Za tiskanje kart je bilo potrebno posebno dovoljenje in izdajatelji so morali karte ustrezno označiti.

Zanimiv je tudi razvoj loterije, ki se je iz starega Rima ohranila tudi v srednji vek. Številčna loterija izhaja iz Genove. Od druge polovice 17. stoletja so države loterije prevzemale v svoje roke. Cesar Jožef II. je leta 1787 odločil, da bo poslej loterija državna in ne več privatna. Izvajanje loterije je prevzela komorna direkcija na Dunaju in dobički od loterije so poslej pripadali državi. Tudi v Ljubljani se loterija omenja že leta 1772.

V prvi jugoslovanski državi je bilo poklicno igranje na srečo kaznivo. Profesionalno igranje so enačili z delomrzništvom in potepanjem. Loterije pa je bilo mogoče prirejati le z dovoljenjem države. Po drugi svetovni vojni je bilo mogoče prirejati loterije le v humanitarne namene.

Počasnejši je bil razvoj igralništva, kljub temu da je bil v Portorožu zametek igralnice že pred prvo svetovno vojno. Sredi šestdesetih let je bil spremenjen zakon o igrah na srečo in turističnim organizacijam je bilo dovoljeno prirejati nekatere igre v za to določenih prostorih. Igre so bile dovoljene le tujcem. V Sloveniji sta merilom za odprtje igralnic zadostila le Portorož in Bled. V sedemdesetih letih in kasneje je bilo v Sloveniji odprtih še nekaj igralnic, tako da jih je bilo v začetku leta 1993 deset. V njih lahko srečo skušajo tudi slovenski državljani.

Na koncu so predstavljene slovenske igralnice in njihova ponudba. Knjigo lahko uporabimo tudi kot pripomoček za uvajanje v skrivnost nekaterih iger na srečo. Vas zanima, kakšne možnosti vam ponuja carré, couleur ali kaj so tesserae?

Bojan Balkovec